

Giehtačálus

OAHPA ATNIT E-POASTTA

Dát giehtačálus galgá adnojuvvot fárrrolagaid PowerPoint-presentašuvnnain Oahpa atnit e-poastta (*Gmail*). Čuoggát leat nummárastojuvvon nu movt PowerPointas. Čuokkis 1 gullá govva 1:žii (siidu 1) PowerPointas, Čuokkis 2 gis gullá siidu 2:žii jna. Dát seamma čálus lea maid juohke govas buot vuolemusas.

Buoiddes bustávaiguin čálus leat kommentárat kursadoallái. Ja stuora BUSTÁVAT leat bajilčállagat. Muđui de sáhtta teavstta lohkat jitnosit dahje atnit dan bágadussan dasa maid kursadoalli galgá dadjat go lea oahpaheame.

Giehtačálus

1. Dán kurssas besset oasseváldit oahppat Gmaila atnit.

Mánngat e-poastabálvalusat ođastit iežaset bálvalusaid duollet dalle. Danne soaitá leat nu ahte dán ovdanbuktimis lea earálágan hápmi dalle go čilgejuvvo movt galgá ráhkadit konto, movt sisalogget galgá ja muđui soitet maid eará funkšuvnnat leat earáláganat. Geahččal mat ieš vuos ráhkadit geavahankonto ja geahččal sáddet ja maid váldit vuostá e-poastta Gmailain ovdal go doalat kurssa. Jus juoga orru rievdan, de fertet ođasmahttit presentašuvnnaid vai kursaoassálastiide šaddá álkibun čuovvut mielde.

Geahčat oahppomihtuid ovtta kursaoassálastiiguin ovdal go álggahat oahpahusa. Dalle šaddá álkit jurdagiid čohkket ja muitit daid dieđuid mat leat dehálaččat.

2. RÁHKADIT E-POASTAČUJUHUSA

3. Go áigu sáddet ja vuostáváldit e-poastta, de olbmos ferte leat e-poastačujuhus. Ja de ferte ráhkadit alces konto muhtin e-poastabálvalusas. Dat bargu soaitá leat veahá gáibideaddji, muhto lihkus ii dárbbas dan dahkat eambbo go dan oktii. Geahččal čuovvut mielde, ale ge jurddahala oahppat bajiloaivvi juste dán oasi kurssas.

Giehtačálu OAHPA ATNIT E-POASTTA

E-poastabálvalusat leat mánggat. Olbmos sáhttet leat mánga e-poastačujhusa iešguđet e-poastabálvalusaid luhtte.

Dán kurssas mii galgat oahppat Gmaila birra. Google eaiggáduššá Gmaila, ja dat e-poastabálvalus lea bivnnut.

Go áigu sáddet ja vuostávdit e-poastta, de ferte vuos ráhkadit e-poastačujhusa.

Go galggat ráhkadit e-poastačujhusa, de galggat rahpat neahttalogana ja čállit dohko e-poastabálvalusa neahttačujhusa.

4. Čujhus Gmailii lea www.gmail.com.

Siđa buohkaid mannat dan čujhussii.

5. Jus fal lehpet čállán rievttis čujhusa, de berre okta dain govain ihtán din šerbmi.

Geahča bearrái dan ahte buohkat leat ollen sisallogensiidui ovdal go joatkkát.

Dá lea dat siidu maid oainnát go galggat atnit iežat e-poastačujhusa ain ovddosguvlui, muhto go juo mis ii vel leat e-poastačujhus, de mii fertet álggus ráhkadit konto ja registreret iežamet bálvalussii.

Giehtačálus OAHPA ATNIT E-POASTTA

6. Go galgat čállit muhtin ruvttu dahje gietti sisa, de mii fertet deaddelit dahje dan coahkkalit. Dasa galggat čállit iežat ovdanama.
7. Coahkkal ja deaddel dakko gokko goargu galgá čállojuvvot ja čále iežat goarggu dohko.
8. Boahte giettis mii galgat ráhkadit geavaheaddjenamma. Geavaheaddjenamma lea dat mii sirre du e-poastačujuhusa buot eará e-poastačujhusain. Geavaheaddjenamma sáhtta leat juste dakkár go don hálidat, muhto lea buorre goansta jus dus lea dakkár geavaheaddjenamma mii muittuha du iežat dábálaš nama. Nu šaddá álkibun sihke dutnje ja earáide muitit du geavaheaddjenama ja e-poastačujuhusa.
9. Geavaheaddjinamas ii sáhte leat gaska bustávid gaskkas, eaige das sáhte leat čuvvovaš bustáva "æ", "ø" ja "å". Jus hálidat dakkár geavaheaddjenama mas lea du ovdanamma ja goargu, de fertet bidjat eret dieid bustávid ja baicca čállit "aa" dahje "o", ja dan ovdii ahte bidjat gaska ovdanama ja goarggu gaskii, de lea dábálaš bidjat čuoggá.
10. Jus muhtin lea juo atnime dan geavaheaddjenama maid don leat čállán, de dat diehtu ihtá šerbmii rukses bustávaiguin čállojuvvon geavaheaddji gietti vuollái.
11. Jus lea juo muhtin gii lea atnime dan nama alcces geavaheaddjenamman, de fertet don veahá rievdadit dan. Muhtinat lávejit de bidjat dohko ovttá bustáva dahje muhtin logu nama lohppii. Geahččalatta dassážii go gávnnat dakkár nama maid ii leat oktage atnime.

Ale mana ovddosguvlui ovdal go buohkat leat gávdnan geavaheaddjenama mii ii

Giehtačáluš OAHPA ATNIT E-POASTTA

leat vuos earáin anus. Bija áiggi dasa ahte veahkehit sin geat vigget gávdnat alcceseaset buori geavaheaddjenama.

Dál go buohkain lea geavaheaddjenamma, de soaitá leat buorre goansta juogasadjái čállit daid geavaheaddjenamaid, vai dat eai vajálduva.

12. Coahkkal dahje deaddel boahte gietti vai beasat ráhkadit sisabeassansáni dahje dovdodajaldaga.
13. Dovdodajaldagas fertejit leat unnimusat 8 mearkka. Dovdodajaldagas fertejit maid unnimusat guokte iešguðetlágan šlájat mearkka. Dan galgá dutnje alccet leat álki muitit, ja váttis earáide árvidit.

Dovdodajaldaga sáhtta maŋnel rievdadastit, ja lea maid vejolaš oažžut alcces sáddejuvvot ođđa dovdodajaldaga jus dan ribaha vajálduhttit. Muhto buot buoremus ja jođaneamos lea jus ráhkada dakkár dovdodajaldaga maid olmmoš sihkkarit muitá.

Dovdodajaldat lea priváhta, juste dego bájkkokoartta koda.

Čále dan dovdodajaldaga maid hálidat atnit. Go dan čálát, de dalle eai ide dat mearkkat dahje bustávat šerbmii. Dalle ihtá baicca čáhppes čuokkis juohke mearkka nammii maid don čálát. Ja dat lea danne vai ii oktage eará galgga beassat oaidnit makkár dovdodajaldaga don čálát.

Go leat geargan, de galggat deaddelit “enter” dahje “boahte” boallobeavddis.

Giehtačálus OAHPA ATNIT E-POASTTA

14. Jus du dovdodajaldat ii leat doarvái guhkki dahje jus das eai leat doarvái iešguđetgelágan mearkkat, de ihtá dát diehtu. Dalle fertet fas oktii geahččalit.
15. Muitte čuovvut dáid njuolggadusaid.

Ale mana viidáseappot ovdal go buohkat leat čállán sisa dohkkehuvvon dovdodajaldaga.

16. Boahnte gieddái galggat fas ođđasis čállit iežat dovdodajaldaga. Nie dat bálvalusráhkkanus geahččá bearrái dan ahte it leat boastut deaddelastán.
17. Jus dat dovdodajaldat ii leat doarvái guhkki dahje jus das eai leat doarvái iešguđetge šlájat mearkkat, de ihtá dát diehtu. Dalle ferte fas geahččalit.

Jus ain boahotá diehtu das ahte dovdodajaldagat eai heive oktii, de dáiddát boastut čállán vuosttaš dovdodajaldatgieddái. Dalle fertet mannat ruovttoluotta ja čállit dan dovdodajaldaga dasa ja fas geahččalit.

Veahket sin geain leat váttisvuodát ráhkadit dahje duođaštit čoavddasáni, ovdal go joatkkát kurssain.

18. Boahnte gieddái galgá čállit guđe mánus lea riegádan. Dalle ihtá gardiidna.
19. Boahnte gieddái mii galgat čállit makkár beaivvi leat riegádan.

Giehtačálus OAHPA ATNIT E-POASTTA

20. Ja de mii válljet dan gietti mas čužžot jagit. Gmail-geavaheaddjit deaddelit gietti ja čállet buot nummáriid dan jagidáhtonis.
21. Boahtte gieddái galgat deavdit makkár sohka beallái don gulat. Go dan galgat dahkat, de deaddel dan njuola mii lea olgešbealde ravddas. Dalle ihtá gardiidna. Čujut dahje deaddel muhtin molssaeavttu maid leat áigume válljet.
22. Oza dan gietti mas čuožžu "Mobilnummár". Bálvalus lea juo ovdagihtii bidjan dohko Norgga riikkakoda (+47). Čále dása iežat telefnummára. Dat galggašii leat mobilnummár.
23. Sis geain lea eará e-poastačujuhus juo ovdalaččas, sii sáhttet dan čállit boahtte gieddái. Ii ge dárbbas ráhkadit geavaheaddjekonto, muhto dat soaitá leat gánnáhahti jus geavvá nu ahte olmmoš vajálduhtá iežas dovdodajaldaga.

Dalle sáhtá Gmail dutnje sáddet ođđa dovdodajaldaga dan nuppi e-poasta čujuhussii.
24. Dál ihtá báiki mas čužžot Google eavttut go galgá beassat atnit dan. Jus leat ovttaoaivilis daiguin eavttuiguin, de fertet rullet (scrollet) vulosguvlui dassáži go ollet vulos.
25. Dál lea "Mun mieđihan"-boallu alit. Deaddel mat dan.
26. Dál ihtá buresboahtindiehtu. Deaddel alit boalu.

Giehtačálus OAHPA ATNIT E-POASTTA

27. Sávan lihku! Dere har nã alle en brukerkonto og en e-postadresse!
28. E-poasta čujuhus lea čuvvovaš:
Álggus ihttá du geavaheaddjenamma.
29. Maŋnel geavaheaddjenama boahtá seaibealfa (@). Buot e-poastačujuhusain lea seaibealfa. Dat mearka dahká ahte oaidnit erohusa e-poastačujuhusas ja neahttabáikkii čujuhusas.
30. Maŋnel seaibaalfaid de čuožžu dan e-poastabálvalusa namma, maid don anát (ja mii atnit Gmail) ja loahpas lea vel čuokkis ja bustávat c-o-m.
31. LOGGET OLGOS JA SISA
32. Dat mii dál oidno šearpmas lea du Sisaboksa. Iešguđetlágan e-poastabálvalusain lea iešguđetlágan hápmi, muhto váldo-oasit gal leat dat seamma. Mun anán álkidahttojuvvon veršuvnna vai didjiide lea álkit oaidnit maid galgabehtet dahkat.

Sisaboksa lea dat báiki gosa dutnje bohtet e-poasttat. Dáppe lea maid dat maid don dárbbášat go ieš galggat sáddet e-poastta. Mii geahččat dán veahá maŋnelaš. Dál mii galgat logget eret.

Bajemusas, čiegas olgešbealde Sisaboksas lea du namma dahje du e-poastačujuhus. Deaddelaste dan oktii.

Giehtačálu OAHPA ATNIT E-POASTTA

33. Dál ihtá muhtin fállu. Dan fálu gávnnat ovtta čuoggá mii lea “logget eret” dahje “logget olggos”. Coahkkal dan fállučuoggá go áiggut logget olggos.
34. Dat govva mii dál ihtá galgá sulástahhtit dan gova maid oinniimet ovdal go ráhkadeimmet e-poastakonto. Mii galgat dál atnit dán siiddu vai beassat fas logget sisa e-poastakontoi. Muhto álggus mii áigut hupmat veahá daid iešguđetlágan vugiid movt sáhtta logget sisa go áigu beassat iežas kontoi.
35. Dán kurssas oahppabehtet logget sisa ja atnit din e-poastakontoid muhtin neahttaloganis. Álggus ferte vuos rahpat neahttalogana, ja de galgá dohko čállit dan e-poastabálvalusa neahttačujuhusa maid ieš atná. Dán mii dagaimet dán kurssa vuosttaš oasis (Oassi 1).

Muhtinis soaitá dihtoris juogalágan prográmma dahje app-a neahttafiellus dahje smarttelefonas maid sáhttibehtet atnit go áigubehtet iskat mailaid. Dávjá lea dat vuogas vuohki. Go álggus vuos lea bidjan sisa geavaheaddjekonto ja beassansáni dakkár prográmmii dahje app-ii, de ii dárbbáš čállit sisa dieđuid juohke have go lea áigume iskat iežas e-poastta.

Dat lea buorre čoavddus, muhto dat doaibmá duššefal du iežat dihtoris, du iežat smarttelefonas ja du iežat neahttafiellus. Jus dus eai leat dat lahkosis, de fertet mannat sisa neahttačujuhussii ja logget sisa dan bokte. Dávjá de dat váldá veahá guhkit áiggi, muhto ovdamunnin das lea dat ahte don beasat iskat iežat e-poastta earáid mašiinnas. Muite logget eret go leat geargan, vai earát eai beasa mannat sisa lohkat ja sáddet e-poasttaid du kontos.

Giehtačálus OAHPA ATNIT E-POASTTA

Dán kurssas mii oahppat atnit e-poastta neahttaloganis danne go dalle dahká ovttanát go don iežat fulkkiid, kursalanjaid dahje earáid dihtoriid.

36. Dál mii galgat fas logget sisa iežamet e-poastakontoide. Oallugat sis geat atnet Gmaila oidnet ahte sin e-poasta čujuhus lea juo gárvasit devdojuvvon dohko, ja dan lea dat bálvalus dahkan.

Dalle it dárbbat čállit eará go dovdodajaldaga.

37. Deaddel alit "Logge sisa"-boalu go áiggut logget sisa.

Dál fas ihtá Sisaboksa oidnosii.

Siđa buohkaid moatte have hárjehallat logget eret ja logget sisa.

38. SÁDDET E-POASTTA

39. **Geahča bearrái dan ahte buohkat leat loggen sisa.**

Buot e-poasta bálvalusain lea okta boallu mii lea dan várás ahte galgá beassat álgit čállit ođđa e-poastta.

Dat boallu lea gurut bealde bajemusas.

40. Dat ruvttu mii dál ihtá, lea dat báiki gosa galggat čállit iežat e-poastta.

Giehtačálus OAHPA ATNIT E-POASTTA

41. Muhtin Gmail-geavaheddjiin sáhtta dat ruvttu leat veahá unni. Dalle sáhttibehtet deaddelit dan njuola mii čujuha guovttegvlui ja mii lea bajemusas olgešbealde dan ruvttus mii lea ihtán. Jus ruvttus orru leame vuogas sturrodát, de it dárbbat maidege dahkat.
42. Dát álkidahttojuvvon ruvttus oidnojit buot deháleamos elemeanttat maid dárbbáša go galgá sáddet e-poastta.
43. Okta "Til"-gieddi (geasa galgá poasta) masa galgá čállit su e-poastačujuhusa geasa dat e-poasta galgá.
44. Okta "Emne"-gieddi (fáddá) lea dat masa čállá e-poastta bajilčállaga dahje nama.
45. Stuorámus oassi dán ruvttus lea dan várás ahte čállit dieđu dahje reiveteavstta.
46. Loahpas lea vel okta boallu ja dan galgá deaddelit go hálida sáddet e-poastta reivve vuostávdái.

Go dál galgabehtet sáddet e-poastta vuosttaš gearde, de mii fertet guorahallat ja deavdi buot gittiid, ovttá ja ovttá ain hávális.

47. Buohkat galget dál sáddet ovttá e-poastta munnje.
Go mii álgit, de mii čállit e-poastačujuhusa buot ovddemus.

Oza "Til"-gietti ja deaddel dan.

E-poasta maid mun anán lea:

Giehtačáluš OAHPA ATNIT E-POASTTA

dás galggat addit iežat e-poastačujuhusa ohppiide, dahje dan e-poastačujuhusa maid leat ásahan dán kurssa dihte. Ovdal go álggát kurssain, de sáhtát áinnas ráhkadit čuovgagova/gova mas du e-poastačujuhus čuožžu ja bidjat dan ovdanbuktinbáhpirii, dahje čállit dan távvalii vai buohkat oidnet juste makkár dat lea.

Vuordde mannamis viidáseappot, dassázii go buohkat leat ollen čállit mailii e-poasta čujuhusa.

48. Dál gis galggat čállit fáttá.

Oza fáddágietti ja deaddelastte dan.

Ja lea buorre goansta ahte álo deavdit juoidá fáddágieddái. Dalle vuostávdái lea álkit ipmirdit makkár ulbmil dan e-poasttas lea, ja dalle lea maid álkit dan e-poastta mannel ohcat.

Dál go lehpet geahččaladdame, de sáhttibehtet gohčodit dan e-poastta “geahččaleapmi”. Čállet mat dál “Geahččaleapmi” dan fáddágieddái.

Geahča bearrái ahte buohkat leat čállán juoidá fáddágieddái ovdal go manat viidáseappot.

49. Dál sáhtát álgit čállit iešalddis dan sisdoalu e-postii.

Deaddelastte stuora vilges ruvttu.

Dál sáhtát čállit oanehis dieđu dahje dearvuodaid munnje. Juste dego livččet

Giehtačálus OAHPA ATNIT E-POASTTA

čállime reivve ja dalle lea heivvolaš álggahit “Bures” sániin ja loahpahit “Dearvuodat” sániin.

50. Go lehpet geargan čállimis munnje, de fertebettet deaddelit “send”-boalu (sádde) vai e-poasta sáddejuvvo ja mun beasan oaidnit maid dii lehpet čállán.

“Send”-boallu lea gurutbealde vuolemusas.

Deaddel "Send"-boalu.

Ale mana viidáseappot ovdal go buohkat leat sádden iežaset e-poastta.

51. Dál lehpet fas ollen ruovttoluotta Sisaboksai.

Geahččal sáddet munnje vel ovttá e-poastta.

Álgge vuossáigu dainna ahte ohcat boalu “Ny» (ođđa) dahje “Skriv ny» (čále ođđa).

52. Mun divttán dán leat šearpmas vai didjiide lea álkit muitit movt dii galgabehtet bargat.

Dan botta go dii čállibehtet e-poasttaid munnje, de áiggun mun geahččalit vástidit didjiide daid e-poasttaid maid dii dál aitto sáddiidet munnje. Ja de galgat mii oahppat rahpat ja vástidit e-poasttaid.

Giehtačálus OAHPA ATNIT E-POASTTA

Ane dal áiggi sáddestit oanehis vástádusa daidda “Geahččaleapmi”-e-poasttaide maid leat ožžon oasseváldiin. Dá lea teakstaevttohus:

“Hei

Mun lean ožžon du e-poastta.

Bures dahkkon!

Dearvuodát kursadoallis.”

Go leat vástidan buohkaide ja buohkat leat sádden unnimusat vel ovttá e-poastta, de sáhtát mannat viidáseappot kurssain.

53. RAHPAT E-POASTTA

54. **Geahča bearrái ahte buohkain lea ruvttu Sisaboksa iežaset šearpmas.**

Gurutbealde govas oainnát buot mappaid mat gullet du e-poastakontoi.

Deháleamos lea Sisaboksa.

Go dus leat Sisaboksas e-poasttat maid it leat lohkan, de ihtá muhtin lohku sáni Sisaboksa maŋŋái várdosis. Jus das ii čuoččo makkárgé lohku, de dat mearkkaša ahte dus eai leat makkárgé ođđa e-poasttat mat eai vel leat lohkkójuvvon.

55. Oversiktene Ja gávdno listu buot e-poasttaid badjel maid leat ožžon ja dat leat gova váldooasis. Ođđaseamos e-poasttat leat bajemusas listtus. Boarrasepmosat leat vuolemusas.

Juohke e-poasttas lea su namma dahje e-poasta čujuhus, gii dutnje lea sádden e-poastta ja das lea maid e-poastta fáddá (dat maid čállii lea čálistan fáddágieddái).

Giehtačálus OAHPA ATNIT E-POASTTA

Dakkár E-poasta, mii ii leat rahpojuvvon lea merkejuvvon dahje čállojuvvon buoiddes bustávaiguin.

Go áiggut rahpat muhtin e-poastta ja lohkat sisdoalu, de galggat oktii deaddelit juogo čáli nama dahje dan fáttá.

56. Go áiggut rahpat e-poastta, de deaddelat čáli nama dahje fáttá.

Siđa buohkaid deaddelit ovtta dain e-poasttain maid sii leat ožžon iežaset Sisaboksii.

57. Slik ser en typisk e-post ut i Google.

58. Bajemusas lea e-poastta fáddá.

59. Ja de oainnát su nama ja/dahje su e-poastačujuhusa sutnje gii lea sádden dutnje juste dan e-poastta.

60. Dan vuolde lea čállojuvvon diehtu dutnje sus gii lea sáddejeaddji.

61. Jus áiggut máhccat ruovttoluotta Sisaboksii ja fas geahččat dan listtu mas bohtet ovdan buot vuostáiváldojuvvon e-poasttat, de galggat deaddelit “sisaboksa” dan fáalus mii lea gurutbealde govas.

Geahča bearrái ahte buohkat leat máhccan ruovttoluotta Sisaboksai ovdal go joatkkát.

62. Dál oaidnibehtet ahte dat lohku, mii lea “Sisaboksa” lahka, lea unnon.

Giehtačálus OAHPA ATNIT E-POASTTA

63. Don oainnat maid ahte dat e-poasta maid leat rahpan, dat ii leat šat merkejuvvon buoiddes bustávaiguin dahje assás bustávaiguin.

64. VÁSTIDIT E-POASTTA

Send en e-post til alle på kurset.

65. Go áiggut vástidit ovttá e-poastta, de galggat dan válljet dan Sisaboksa listtus.

Dii lehpet buohkat ožžon e-poastta mus mii lea vástádus dan e-postii maid dii sáddiidet munnje eske. Muhtinat soitet juo geahččan dan mu e-poastta.

Oza dan poastta iežat Sisaboksa listtus ja deaddel dan.

66. Go áigubehtet munnje sáddet vástádusa, de fertejit Gmail-geavaheaddjit deaddelit dakko gokko lea vielgat vuolemusas dan listtus, dakko gokko čuožžu “Deaddel dákko go áiggut vástidit dahje viidáseappot sáddet”.

67. Vástádus e-poasta sulástahtta oalle olu ođđa e-poastta, muhto das leat gárvvisin devdojuvvon gieltit, dakko gokko čuožžu “til” (geasa) ja “emne” (fáddá).

68. Dat teaksta mii lea dan e-poasttas masa leat áigume vástidit, dahje dat e-poasta maid leat ožžon, dat maid lea oidnosis dan du čállinruvttu bajábealde dahje vuolábealde.

69. Dál it dárbbáš eará go iežat vástádusa čállit.

70. Dakkár lea dábálaččat dan hápmi Gmailas.

Giehtačálus OAHPA ATNIT E-POASTTA

71. Dát teaksta boahdá sáddejeaddjis.
72. Ja dása čálát iežat vástádusteavstta.
73. GEARGAN